

## FAKTA OM

# MELDEPLIKT FOR SKRAPESJUKE HOS SMÅFE

Mattilsynet

Skrapesjuka er en sykdom som rammer småfe. Sykdommen utvikler seg langsomt og er alltid dødelig. Sykdommen er en meldepliktig liste 2-sykdom. Alle med ansvar for småfe skal melde fra om selvdøde og avliva dyr, selv om det ikke er mistanke om skrapesjuka.

Det finnes to typer skrapesjuka – klassisk og atypisk skrapesjuka.

### DU HAR PLIKT TIL Å MELDE FRA TIL MATTILSYNET

Du som er driftsansvarlig for anlegg med småfe har plikt til å melde fra til Mattilsynet dersom du har:

- ❖ Levende, avliva eller døde småfe som har eller har hatt endringer i atferd eller har mistet evnen til å bevege seg naturlig. Dette kan være tegn på hjernesykdom.
- **Da må du ringe til Mattilsynet på telefon 22 40 00 00 umiddelbart**
- ❖ Småfe eldre enn 18 måneder, som har dødd eller blitt avliva.
- Du skal melde ifra til Biosirk Norge AS [digitalt](#) eller på telefon **941 35 475** samtidig som du melder ifra om henting av døde dyr. Biosirk Norge AS sine sjåførere tar prøver når de henter kadaver. Meldeplikten er da ivaretatt. Biosirk Norge opptrer på Mattilsynets vegne, og du trenger ikke å kontakte Mattilsynet i tillegg.
- Dersom du bor i Finnmark eller andre steder Biosirk Norge AS ikke kjører må du melde ifra til Mattilsynet på [dette skjemaet](#) eller telefon 22 40 00 00.
- ❖ Når importerte småfe dør eller blir avlivet, må du melde fra til Mattilsynet. Døde eller avlivede importerte småfe skal prøvetas uavhengig av alder på dyrene. Det samme gjelder når importerte dyr sendes til slakt.

### PRØVETAKINGEN ER GRATIS



### SYMPTOMER PÅ SKRAPESJUKE

Vær oppmerksom på at dersom småfe har hatt symptomer på skrapesjuka før det dør eller blir avlivet, så gjelder det ingen nedre aldersgrense for meldeplikt. I slike tilfeller må du ta kontakt med Mattilsynet på telefon 22 40 00 00. Mattilsynet vil vurdere tilfellet og om det skal tas hjerneprøve av dyret.

Tidlige kliniske tegn på skrapesjuka kan være nokså uspesifikke. Det kan være vekttap og ørsmå endringer i adferd som ofte er synlige kun etter gjentatte observasjoner. Dyrene tåler anstrengelser dårligere enn før. For både sau og geit er de innledende symptomene som man legger merke til, endret adferd. Syke dyr kan trekke seg bort fra flokken, kan virke lettere sinnsforvirret, og bli vanskeligere å fange inn. Når de får gå i fred, kan syke dyr virke sløve. De har ofte senket hode og et tomt blick. Etter hvert som sykdommen utvikler seg, vil de få økt kløe og tynnere pels i hode-, nakke- og flankeområdet og over krysset. Det kan oppstå skader/sår i huden. Lengre ut i sykdomsforløpet inntreer ukoordinerte bevegelser og ustøhet. Syke dyr mister vekt og kondisjon, de magrer av før døden til slutt inntreer.

## Fakta om meldeplikt for skrapesjuke hos småfe

### KLASSISK OG ATYPISK SKRAPESJUKE

Klassisk skrapesjuke er smittsom, og gjennomsnittsalderen for sykdom er 3,5 år.

I 1998 ble en ny type skrapesjuke oppdaget i Norge – atypisk skrapesjuke Nor98. Atypisk skrapesjuke Nor98 rammer vanligvis eldre dyr, gjennomsnittsalderen er 6 år. Nor98 er ikke smittsom.

### HVA SKJER HVIS DET PÅVISES SKRAPESJUKE I DITT ANLEGG?

Påvisning av klassisk skrapesjuke medfører avlaving og destruksjon av alle småfe på anlegget og det vil også ha konsekvenser for eventuelle kontaktdyrehold.

Siden atypisk skrapesjuke Nor98 ikke er smittsom, vil påvisning av Nor98 ikke det medføre noen oppfølging av småfe i anlegget.

### VELLYKKET BEKJEMPELSE

Skrapesjuke ble første gang påvist i Norge i 1981. Restriksjoner på flytting av småfe og overvåking av sykdommen forebygger spredning av smitte mellom anlegg med småfe.

Hvert år blir det, som et ledd i overvåkingen, tatt hjernepreøver av 15 - 20 000 sauer og geiter som dør eller blir avlivet hjemme på gården eller sendt til slakt.



### FLYTTING AV SMÅFE

For å kunne flytte småfe mellom anlegg, er det krav om at anlegget er i TSE-klasse 3 eller høyere. Dersom du ikke melder fra om døde dyr, vurderer Mattilsynet at anlegget ditt ikke er godt nok overvåket for skrapesjuke, og du kan ikke selge småfe.

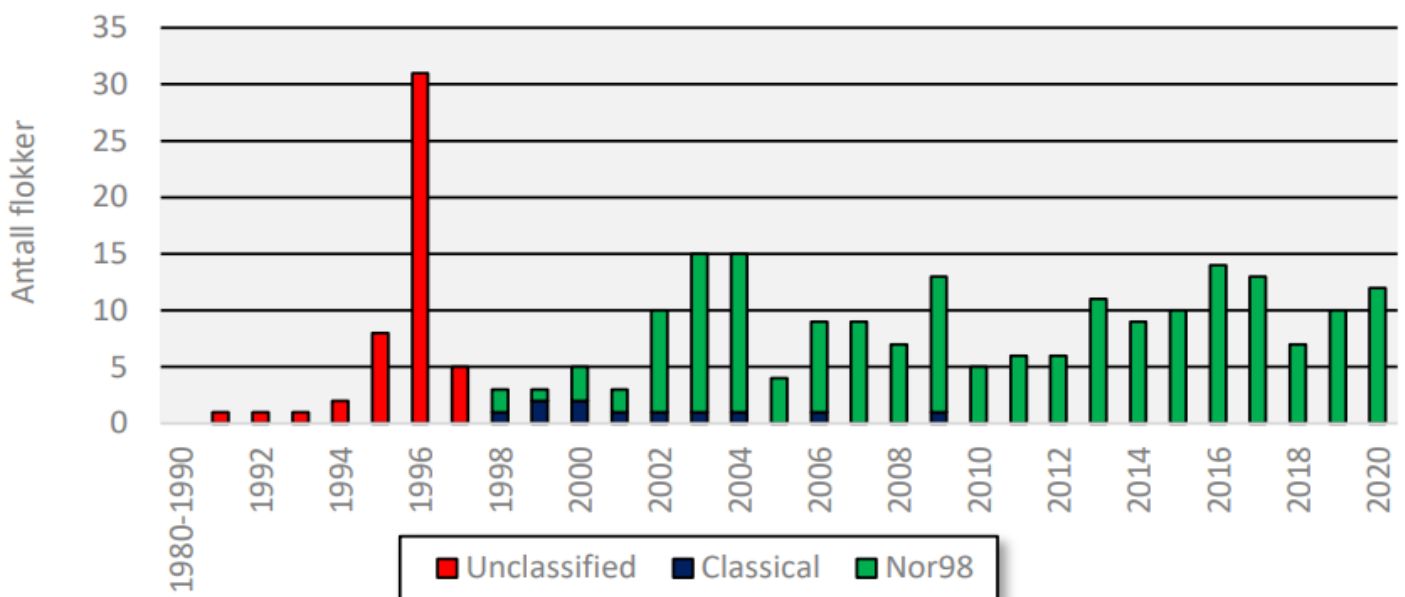
### MER INFORMASJON

[Veterinærinstituttets informasjon om skrapesjuke](#)

[Mattilsynets informasjon om skrapesjuke](#)

[Flytting av småfe](#)

[TSE-klasser](#)



De senere årene har det blitt diagnostisert svært få tilfeller av klassisk skrapesjuke, sist i 2009.